

Β' ΒΡΑΒΕΙΟ:

Νικολίτσα Καρβούνη, 2ο Γενικό Λύκειο Ναυπάκτου

Θερμοπύλες – Σαλαμίνα 2500 χρόνια... Τεράστιος χρόνος, αν σκεφτούμε πόσο λίγο ζει ένας άνθρωπος. Κι όμως τότε έγιναν αυτά τα δύο σημαντικά –για τη δική μας, αλλά και την παγκόσμια ιστορία– γεγονότα. Μια μάχη, των Θερμοπυλών, και μια ναυμαχία, της Σαλαμίνας. Μια ήττα και μια νίκη αντίστοιχα. Ο Τσόρτσιλ είπε ότι η ιστορία γράφεται από τους νικητές. Εδώ όμως και οι ηττημένοι έγραψαν εξίσου λαμπρή ιστορία με τους νικητές.

Τα γεγονότα λίγο πολύ γνωστά. Το 481 π.Χ. οι Πέρσες, μετά την πρώτη αποτυχημένη τους προσπάθεια να υποτάξουν τους Έλληνες, συγκέντρωσαν μεγάλο αριθμό στρατού και στόλου. Το σχέδιό τους ήταν σχετικά απλό. Ο στρατός σαν οδοστρωτήρας θα σάρωνε τα παράλια, ενώ ο στόλος τους θα εμπόδιζε τον ελληνικό στόλο να εξασφαλίσει τον ανεφοδιασμό. Προ του κοινού κινδύνου οι εναπομείνουσες διαιρεμένες πόλεις-κράτη ενώθηκαν κάτω από την ηγεσία της Σπάρτης. Μπροστά στην αριθμητική υπεροχή των Περσών (400.000 σύμφωνα με τον Ηρόδοτο έναντι 110.000 Ελλήνων) αποφασίστηκε η άμυνα των Ελλήνων να γίνει στο Στενό των Θερμοπυλών υπό την αρχηγία του Λεωνίδα. Μετά το περίφημο «μολών λαβέ» ακολούθησε σφοδρή μάχη και για δύο μέρες υπήρξε γενναία αντίσταση που κάμφθηκε την τρίτη μέρα μετά την προδοσία του Εφιάλτη. Σε αυτήν όλοι πολέμησαν μέχρι το τέλος. Έπειτα από την πτώση των Θερμοπυλών, οι Πέρσες κατέλαβαν και έκαψαν την άδεια Αθήνα.

Η δεύτερη γραμμή άμυνας αποφασίστηκε, ύστερα από πολλές διαφωνίες, να είναι στη Σαλαμίνα λόγω των Στενών της, όπου θα υπήρχε πλεονέκτημα. Στη σφοδρή ναυμαχία που ακολούθησε, οι Πέρσες κατατροπώθηκαν χάνοντας 200 πλοία. Ταπεινωμένος ο Ξέρξης υποχώρησε αφήνοντας πίσω του τον Μαρδόνιο, ο οποίος στη συνέχεια νικήθηκε στη Μάχη των Πλαταιών, βάζοντας οριστικά ταφόπλακα στα περσικά όνειρα.

Αν θα έπρεπε να αναλύσουμε την πρώτη μάχη, πέρα από το γεγονός ότι έδωσε τον χρόνο στους Αθηναίους να προετοιμαστούν για τη ναυμαχία, ανέδειξε το πλεονέκτημα της στρατιωτικής εκπαίδευσης και του καλύτερου εξοπλισμού των Σπαρτιατών, που ήταν οι μόνοι με επαγγελματικό στρατό και το δόγμα τους ήταν «ἢ τὰν ἢ ἐπὶ τᾶς». Από άποψη στρατιωτικής τακτικής αναδείχτηκε το προσόν του Λεω-νίδα, της έξυπνης και αποτελεσματικής χρήσης της μορφολογίας του εδάφους. Απέδειξε επίσης με τον πιο περίτρανο τρόπο ότι τα κάστρα πέφτουν από μέσα και έκανε τον Εφιάλτη διαχρονικό σύμβολο της προδοσίας. Πάνω απ' όλα απέδειξε την ανυπέβλητη ανδρεία του Λεωνίδα, που αποκρυσταλλώθηκε στο περίφημο «μολών» κι όχι «ελθών λαβέ». Δηλαδή, όχι απλά έλα να τα πάρεις (τα όπλα), αλλά αν βρεις το κουράγιο, έλα να τα πάρεις. Η δε απόφασή του να πολεμήσει γνωρίζοντας ότι μετά την προδοσία η μάχη ήταν χαμένη, εξύψωσε αυτόν και τους τριακοσίους του από ηθικής άποψης σε αιώνια λαμπρά παραδείγματα αυταπάρνησης, αυτοθυσίας και υπακοής προς την πατρίδα. Ο Michel de Montaigne παρατήρησε ότι «οι μετέπειτα νίκες των Ελλήνων δεν μπορούν να συγκριθούν με τη δοξασμένη πτώση των τριακοσίων του Λεωνίδα».

Στη Ναυμαχία της Σαλαμίνας, από την άλλη πλευρά, αναδείχτηκε η τεράστια ηγετική και στρατιωτική προσωπικότητα του Θεμιστοκλή, παρότι αρχηγός του στόλου ήταν ο Σπαρτιάτης Ευρυβιάδης. Ο Θεμιστοκλής με διορατικότητα έπεισε τους Αθηναίους να ναυπηγήσουν καράβια, τα οποία πέραν του γεγονότος ότι φάνηκαν χρήσιμα για να μεταφέρουν τα γυναικόπαιδα εκτός πόλης, αποτέλεσαν τον βασικό όγκο της ελληνικής δύναμης και τη μετέπειτα μαγιά της ναυτοσύνης των Ελλήνων. Με επιχειρήματα έπεισε ακόμη τους συμπολεμιστές του ότι η Σαλαμίνα με το Στενό της –και όχι ο Ισθμός– ήταν ο κατάλληλος τόπος για να αναπτυχθούν τα λιγοστά ελληνικά πλοία έναντι στα πολυάριθμα περσικά. Με υπομονή, όταν ο Ευρυβιάδης πήγε να τον χτυπήσει, είπε το περίφημο «πάταξον μέν, ἄκουσον δέ», επιλέγοντας μεν τη συναίνεση κι όχι τη σύγκρουση προς χάριν της ενότητας, τη φιλοπατρία και την περηφάνια δε με την απάντηση που έδωσε, όταν του είπαν ότι είναι άπατρις: «Ἐστὶν ἡμῖν πατρίς αἱ διακόσiai νῆες πεπληρωμέναι». Τέλος, η στρατιωτική του ευφυΐα και η συμβολή του στη νίκη με το τέχνασμα με τον Σίκινο έριξε στην παγίδα τον Ξέρξη, επιταχύνοντας την ελληνική νίκη.

Πέραν όμως αυτών, οι Θερμοπύλες και η Σαλαμίνα ως στρατιωτικά γεγονότα αποτελούν μέρος των Μηδικών Πολέμων. Ήταν η δεύτερη φορά που τα επιμέρους κράτη των Ελλήνων ενώθηκαν για κοινό σκοπό, μετά τον Πόλεμο της Τροίας. Η τελική επικράτηση των Ελλήνων απέναντι στην υπερδύναμη της εποχής δεν είχε επίδραση μόνο στον τότε κόσμο, αλλά ήταν κομβικό σημείο για την εξέλιξη του μετέπειτα παγκόσμιου πολιτισμού. Οι Έλληνες αμυνόμενοι υπερασπίστηκαν τόσο το έδαφος τους όσο και τα ιερά τους, όπως αυτά γλαφυρά αποτυπώνονται στο περίφημο «᾿Ω παῖδες Ἑλλήνων, ἴτε, ἐλευθεροῦτε πατρίδ', ἐλευθεροῦτε δὲ παῖδας, γυναῖκας, θεῶν τε πατρῶων ἔδη, θήκας τε προγόνων· νῦν ὑπὲρ πάντων ἀγών». Σε ευρύτερη όμως κλίμακα υπερασπίστηκαν και τον πολιτισμό που είχαν μέχρι τότε δημιουργήσει, ο οποίος ήταν βασισμένος στο ελεύθερο πνεύμα, τη γνώση και την επιστήμη, σε αντίθεση με το πνεύμα ανελευθερίας που εξέφραζε η επιτιθέμενη δεσποτική αυτοκρατορία της εποχής. Έτσι, για πρώτη φορά στην παγκόσμια ιστορία τέθηκε ένα σταθερό όριο μεταξύ Ανατολής και Δύσης.

Μετά την οριστική απομάκρυνση του περσικού κινδύνου υπήρξε ανασύνταξη. Στην Αθήνα ο αέρας ελευθερίας στο πνεύμα, τη γνώση, τη δημιουργία είχαν ως αποτέλεσμα τη γένεση του θεσμού της Δημοκρατίας, του Παρθενώνα και γενικότερα της ελληνικής κληρονομιάς, της μεγαλύτερης και μακροβιότερης πολιτιστικής κληρονομιάς, την οποία μετέφεραν οι πρόγονοί μας στην ευρύτερη ανθρωπότητα και η οποία αποτέλεσε τον πρώτο πυλώνα του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Στην Αθήνα και στη Δύση γενικότερα, όπου υπήρχαν αυτά τα στοιχεία, με τις συνθήκες δημοκρατίας που επικράτησαν, δημιουργήθηκαν ανοικτές κοινωνίες, οπότε είχαμε τη γέννηση της άμεσης δημοκρατίας. Αυτά τα δύο συμπορεύτηκαν και μέσα από πολλούς κλυδωνισμούς στο διάβα της ιστορίας υπήρξαν το υπόβαθρο πάνω στο οποίο στηρίχτηκε αιώνες αργότερα η αντιπροσωπευτική δημοκρατία, όπως τη βιώνουμε σήμερα εμείς, αλλά και άλλοι σύγχρονοι πολιτισμοί μέσω του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων του ανθρώπου. Αυτό δεν συνέβη στον δεσποτισμό της Ανατολής, οπότε η δημοκρατία δεν

άνθισε και αυτό συνεχίζεται ακόμα στις μέρες μας και σε πιο επικίνδυνη μορφή, καθώς –εκτός από πολιτικό– σε πολλά κράτη έχουμε και θρησκευτικό δεσποτισμό, προκαλώντας τα γνωστά σε όλους μας αποτελέσματα στην ανάπτυξη των κρατών αυτών, αλλά και στις συνθήκες διαβίωσης, τα δικαιώματα και τις ελευθερίες των πολιτών τους.

Την επικράτηση των Ελλήνων και τη δημιουργία του πρώτου θεμελίου του ευρωπαϊκού πολιτισμού ακολούθησε η γέννηση και του δεύτερου θεμελίου, η Αρχαία Ρώμη, που υπήρξε συνέχεια και επέκταση- εμπλουτισμός του αρχαίου ελληνικού πνεύματος. Το τρίτο θεμέλιο αποτέλεσε η χριστιανική διδασκαλία, η οποία άντλησε και αυτή τα «καλά και ωφέλιμα» στοιχεία του αρχαίου ελληνικού πνεύματος, όπως αποτύπωσαν και σε επιστολές τους οι τρεις Ιεράρχες, μεγάλοι εκκλησιαστικοί και διαχρονικοί διδάσκαλοι.

Αντιλαμβανόμαστε, έπειτα από όλα αυτά, ότι ο Δυτικός κόσμος δεν θα είχε τη σημερινή του μορφή, αν οι ελεύθεροι ολίγοι είχαν ηττηθεί από την πανίσχυρη, αντίπαλη αυτοκρατορία με το φρόνημα του δούλου. Το μέγεθος της νίκης αυτής παίρνει πυρηνικές διαστάσεις, αν κατά αναλογία μεταφέρουμε –ιδιαι-τερα για τη Σαλαμίνα– τα λόγια του John Stuart Mill από το 1846. Ο ίδιος, ως προς την ιστορία της Αγγλίας, θεωρούσε τη Μάχη του Μαραθώνα πιο σημαντική ακόμη και από τη Μάχη του Hastings το 1066, που εγκαινίασε τη νορμανδική κατάληψη της Βρετανίας.

Πέρα από τη συμβολή τους στη διαμόρφωση του παγκόσμιου πολιτισμού, Θερμοπύλες και Σαλαμίνα χάραξαν το DNA των Ελλήνων, οι οποίοι πολλές φορές κλήθηκαν να υπερασπιστούν τις Θερμοπύλες και τη Σαλαμίνα της εποχής τους. Πάντα αριθμητικά λιγότεροι, ποτέ δεν συμβιβάστηκαν, προκειμένου να υπερασπιστούν την ανεξαρτησία, την ελευθερία, την τιμή και τα ιερά τους. Όταν ξεπερνούσαν τις διαφωνίες τους, ενωμένοι μεγαλουργούσαν. Τρανή απόδειξη εθνικής ομοψυχίας ήταν οι μάχες το 1821, το 1912-1913 και τελευταία το 1940. Εκεί οι Έλληνες έκαναν πράξη τη ρήση του Ηρόδοτου «Έλληνας όμοφρονέοντας [...] χαλεπούς είναι περιγίγνεσθαι». Στο DNA μας όμως πέρασε και η κατάρα της διχόνοιας και του εμφύλιου σπαραγμού, που με μαθηματική ακρίβεια ακολουθούσε και ακύρωνε όλες τις ένδοξες σελίδες μας.

Οι Θερμοπύλες εκπέμπουν όμως μηνύματα με τον δικό τους τρόπο ακόμα και σήμερα. Η έκφραση «φυλάμε Θερμοπύλες» ξέφυγε από τη στενή ιστορική και στρατιωτική της σημασία και έχει επεκταθεί και στην προάσπιση ενός ιερού και σημαντικού σκοπού, που ορίζει ο καθένας μας και αξίζει να φυλαχθεί με κάθε θυσία, ακόμα κι αν γνωρίζει εκ των προτέρων ότι θα πάει χαμένη. Αυτό αποτυπώθηκε από τον Καβάφη στο σπουδαίο ποίημα «Θερμοπύλες»

*Τιμή σ' εκείνους όπου στην ζωήν των
ώρισαν και φυλάγουν Θερμοπύλες.
[...] Καί περισσότερη τιμή τούς πρέπει όταν προβλέπουν,
και πολλοί προβλέπουν,
πῶς ὁ Ἐφιάλτης θὰ φανεῖ στο τέλος,*

κ' οί Μῆδοι ἐπιτέλους θὰ διαβοῦνε.

Για παράδειγμα, Θερμοπύλες φυλά κάθε άνθρωπος που ζει με ηθικές αρχές και κάνει τη δουλειά του έντιμα και προτιμά να στερηθεί πολυτέλειες, από το να διαπράξει κάποιο αδίκημα: Οι κρατικοί υπάλληλοι που αντιστέκονται στη διαφθορά του χρήματος, οι δάσκαλοι που προσπαθούν να διαπλάσουν σωστούς πολίτες, οι πυροσβέστες που πολλές φορές με κίνδυνο της ζωής τους προστατεύουν τις ζωές και τις περιουσίες των πολιτών σε φωτιές και πλημμύρες, ακόμη και οι εργάτες καθαριότητας που με τη σωστή εργασία τους συμβάλλουν στην κοινωνική υγεία. Οι γιατροί που σώζουν το ύψιστο αγαθό, τη ζωή, αφιλοκερδώς σε δύσκολες καταστάσεις πανδημιών, κι αυτοί ρισκάρουν τη ζωή τους, γνωρίζοντας τους κινδύνους. Και επειδή αυτές οι γραμμές γράφονται σε στιγμή που η πανδημία του κορονοϊού είναι παγκόσμια, όλοι έχουμε βιώσει στην πράξη τις Θερμοπύλες που φυλάνε, πέρα από τους γιατρούς και τους νοσηλευτές που βρίσκονται στην πρώτη γραμμή, και όλοι όσοι βοηθούν, είτε με την εργασία τους είτε με τον τρόπο που φέρονται, συμβάλλοντας στον περιορισμό της πρωτόγνωρης αυτής κατάστασης που ζούμε.

Πέρα όμως από τις Θερμοπύλες, και η Ναυμαχία της Σαλαμίνας εκπέμπει ακόμα το δικό της ισχυρό σήμα στη δική μας εποχή. Η Ελλάδα λόγω της γεωστρατηγικής θέσης της αποτελεί ακόμα και σήμερα το φυσικό όριο Ανατολής και Δύσης, υψώνοντας τείχος υπεράσπισης των αρχών και αξιών του δικού της, του Δυτικού, και κατ' επέκταση του ευρωπαϊκού πολιτισμού. Αυτό δεν μας εμπόδισε, όλα αυτά τα χρόνια, να επικοινωνούμε με τους ανατολικούς λαούς και να χτίζουμε γέφυρες φιλίας και επικοινωνίας. Ακόμα και σήμερα, που την πόρτα μας χτυπά πάλι η Ανατολή, όχι με πόλεμο αυτή τη φορά, αλλά με τη μορφή τεράστιων μεταναστευτικών ρευμάτων, οι Έλληνες πάλι πρωταγωνιστούμε, τα τελευταία χρόνια, και υπερασπιζόμαστε με επιτυχία σε παγκόσμιο επίπεδο τις αρχές του ανθρωπισμού, της ειρήνης, των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, ακόμα και πάνω από τις δυνάμεις μας, εξαιτίας των χαλεπών οικονομικών καιρών που ζει η πατρίδα και οι πολίτες την τελευταία δεκαετία. Για μας ειδικά τους σημερινούς Έλληνες στέλνει το αιώνιο μήνυμα της ενότητας, δείχνοντάς μας τον τρόπο με τον οποίο πάντα θα καταφέρνουμε να ξεπερνάμε τις όποιες δυσκολίες.

Ο Λαμαρτίνος είπε ότι η ιστορία μπορεί να μας διδάξει τα πάντα, ακόμη και το μέλλον. Δυστυχώς οι Έλληνες δεν μάθαμε από τα λάθη μας, ώστε να διορθωθούμε και να αποφύγουμε τραγωδίες. Τα αιώνια ελαττώματα –η γκρίνια, η διχόνοια, η διαίρεση–, μάς ακολουθούσαν πάντα στις ένδοξες στιγμές μας και οδηγούσαν σε ολέθρους. Μετά την επιτυχή απόκρουση των Περσών, μετά το 1821 και το ένδοξο 1940, είχαμε εμφυλίους, ενώ μετά το νικηφόρο 1912-13 είχαμε διχόνοια και τη Μικρασιατική Καταστροφή. Ας φανταστούμε πώς θα ήμασταν αν δεν υπήρχαν αυτές οι σελίδες στην ιστορία μας. Αυτό μάλλον το κατάλαβε καλύτερα από εμάς ο Τσόρτσιλ όταν είπε: «αν οι Έλληνες αποκτήσουν μόρφωση και ενότητα, αλίμονό μας».

Το μήνυμα, λοιπόν, της Σαλαμίνας 2500 χρόνια μετά είναι ενότητα και ομοψυχία. Πώς θα γίνει αυτό; Κοιτάζοντας μέσα μας, ο καθένας ξεχωριστά, και ρωτώντας ποιος είναι ο

εχθρός μας. Η απάντηση είναι: εμείς οι ίδιοι! Πρέπει να αφήσουμε, λοιπόν, στην άκρη τις διαφωνίες, να νικήσουμε τους κακούς μας εαυτούς και να έχουμε ομοψυχία και ενότητα. Είμαστε –όπως πάντα– και σήμερα πολλοί λίγοι, για να είμαστε διαιρεμένοι. Και επειδή στον καιρό μας οι προκλήσεις –τόσο σε εθνικό όσο και σε παγκόσμιο επίπεδο– εξακολουθούν να είναι μεγάλες, μόνο αν ο λαός μας είναι σαν μία γροθιά θα μπορέσει να τις ξεπεράσει.

Στη σημερινή δύσκολη εποχή, κάτι για το οποίο μπορεί να είναι υπερήφανη η Ελλάδα μας, είναι το υψηλό μορφωτικό επίπεδο της νέας γενιάς σε σχέση με το πληθυσμιακό και οικονομικό της μέγεθος. Η φετινή επέτειος των 2500 χρόνων ας αποτελέσει αφορμή να γίνει κτήμα της και η έννοια της ενότητας που, αν το καταφέρει, θα γράψει και θα προσθέσει καινούργιες λαμπρές σελίδες στην ιστορία της. Ας ευχηθούμε να το καταφέρουμε. Αλλιώς, «λαός που δεν θυμάται και δεν διδάσκεται από το παρελθόν του είναι καταδικασμένος να το ξαναζήσει»

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

•

- <https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=http://www.gnomikologikon.gr/&ved=2ahUKEwjjeC89rfoAhUimVwKHUOZBFsQFjAAegQIBhaAD&usg=AOvVaw2TU3V-8-u2572PrgCa4nc5>
- https://latistor.blogspot.com/2010/11/blog-post_01.html
- <https://www.in.gr/2019/09/29/plus/features/naymaxia-tis-salaminas/>
- <http://www.presidency.gr/2018/08/25/>

2ND PRIZE:

Nikolitsa Karvouni, 2nd General Upper Secondary School of Nafpaktos

Thermopylae – Salamis 2500 years... Such a long time, if you think about how long a person lives. And yet, that is when these two important events took place — important for our history and global history. A battle on land at Thermopylae, and a battle at sea at Salamis. A defeat and victory, correspondingly. Churchill said that history is written by victors. However, in this case the defeated wrote just as glorious history as the victors did.

Everyone knows more or less of what occurred. In 481 B.C. the Persians, following their first failed attempt to subjugate the Greeks, gathered a large army and fleet. Their plan was relatively simple. The army would power through the coastal cities like a steamroller, while the fleet would stop the Greek army from resupplying. The remaining Greek city states that were divided prior to this common danger, united under the leadership of Sparta. In the face of the numerical superiority of the Persians (400,000 according to Herodotus against 110,000 Greeks), it was decided that the Greeks would set up their defence at the narrows of Thermopylae, led by Leonidas. The famous phrase “come and take them” was followed by a fierce battle, and for two days the resistance was brave, until it was subdued on the third day after Ephialtes’ betrayal. They all fought to the end there. After the fall of Thermopylae, the Persians conquered and burned an empty Athens.

Following many disagreements, Salamis was selected as the second line of defence, because of its straits, which would provide an advantage. The Persians were defeated in the fierce battle that followed, during which they lost 200 ships. A humiliated Xerxes retreated, leaving behind Mardonius, who was later beaten at the battle of Plataea, putting the last nail in the coffin of the Persian dreams.

Were we to analyse the first battle, besides the fact that it provided the Athenians with enough time to prepare for the naval battle, it highlighted the advantage of the military training and better equipment of the Spartans, who were the only ones with a professional army, and whose dogma was “with it or on it” (in reference to their shield and how they should return from battle). From a tactical perspective, Leonidas’ skills were highlighted, through the intelligent and effective use of the terrain. It also proved in the best way possible that castles fall from within, and it made Ephialtes a timeless symbol of betrayal. Above all else, it proved the unsurpassed bravery of Leonidas, which was crystallised in the famous “come and take them”, not “come and get them”. Namely, it was not just getting them (the weapons), rather, if you find the courage, come and take them from us. His decision to continue fighting while knowing that after the betrayal the battle was lost, transformed him and his three hundred into, from a moral perspective, glorious eternal examples of self denial, self sacrifice, and obedience to the homeland. Michelde Montaigne observed that “the subsequent victories of the Greeks could not compare to the glorious defeat of Leonidas’ three hundred”.

At the battle of Salamis, on the other hand, the greatness of Themistocles' personality as a leader and a soldier was underlined, despite the fact that the fleet was led by the Spartan Eurybiades. Themistocles convinced the Athenians to build ships with his foresight, which were useful for transporting the women and children away from the city, while also serving as the main core of the Greek force, and the seed for subsequent Greek seamanship. With his arguments, he even convinced his fellow warriors that Salamis and its strait — not the Isthmus of Corinth — was the right place to position the few Greek ships against the numerous Persian ships. With patience, when Eurybiades moved to strike him, he said the famous “smite, but hear me”, choosing consent instead of conflict for the good of unity and love of ones homeland, and pride in the answer he gave when told he was an *apatris* (a man with no homeland): “Our homeland are the 200 manned ships”. Lastly, his military intelligence and his contribution to victory with his trick with Sicinnus caught Xerxes in a trap, expediting Greek victory.

Besides all this, however, Thermopylae and Salamis as military events are part of the Median Wars. This was the second time the individual Greek states united for a common cause, after the Trojan War. The final victory of the Greeks over the superpower of the era both greatly impacted the world at the time, and was also a turning point for the evolution of global civilization thereafter. The Greek defenders fought for their land and what they held holy, as is so eloquently stated in the famous “Onwards, sons of Greece! Set free your homeland, set free your children, wives, places of your ancestral gods, and tombs of your ancestors, forward for all”. On an even greater scale, however, they defended the civilization they had created up until then, which was based on a free spirit, knowledge, and science, in contrast to the spirit of restriction that characterised the attacking despotic empire of the time. Thus, for the first time in global history, a line was drawn between the East and West.

After the final removal of the Persian danger, the Greeks regrouped. In Athens the wind of freedom of spirit, knowledge, and creation gave rise the institution of Democracy, the Parthenon, and Greek heritage in general, the longest and most long-lasting cultural heritage, which our ancestors spread to the broader world, and which was the first pillar of European civilization. In Athens and the West in general, where these elements existed, under dominant democratic conditions, open societies were created, so we had the birth of direct democracy. These progressed hand in hand and, after many shocks throughout history, served as the foundation on which, centuries later, representative democracy was built as we experience it today, as well as other modern cultures through the rule of law and fundamental human rights. This did not occur in the despotism of the East, and so democracy did not flourish; and it continues to this day in a more dangerous form, as — besides political despotism — there are many states with religious despotism, causing well known impact on the development of those states, as well as on the living conditions, rights, and freedoms of their citizens.

The victory of the Greeks and the creation of the first foundation of European civilization was followed by the second foundation, Ancient Rome, which continued and expanded-enriched the ancient Greek spirit. The third foundation was Christian teaching, which also drew on the “good and beneficial” elements of ancient Greek spirit, as recorded in the letters of the Three Hierarchs who were great ecclesiastic and timeless teachers.

We realise after all this that the western world would not have its present form, if those few free men had been defeated by the all-powerful rival empire with the slave mentality. The magnitude of this victory takes on nuclear dimensions, if one takes into account — especially regarding Salamis — the words of John Stuart Mills in 1846. As regards the history of England, he considered the battle of Marathon even more important than the battle of Hastings in 1066, which was the beginning of the Norman conquest of Britain.

Besides their contribution to the shaping of global civilization, Thermopylae and Salamis marked the DNA of the Greeks, who were often called upon to defend the Thermopylae and Salamis of their own era. Always fewer in number, never compromising, to defend their independence, their freedom, their honour, and what they held holy. When they overcame their differences, united, they did great things. Excellent proof of this national solidarity can be found in the battles of 1821, 1912-1913, and most recently in 1940. It was there that the Greeks turned the words of Herodotus into actions: “It is difficult to defeat united Greeks”. However, the curse of discord and civil conflict also passed into our DNA, cancelling out all our glorious moments with mathematical accuracy.

However, Thermopylae send out messages in their own way, even to this day. The expression “we are guarding Thermopylae” has escaped the narrow confines of its historic and military meaning, and has expanding to signify the defence of a holy and important purpose that each of us determines, and which is worth protecting no matter the sacrifice, even if one knows beforehand that it will be lost. This was expressed by Cavafy in his excellent poem, “Thermopylae’

*Honour to those who in the life they lead
define and guard a Thermopylae...
And even more honour is due to them
when they foresee (as many do foresee)
that in the end Ephialtis will make his appearance,
that the Medes will break through after all.*

For example, every person who lives with moral principles and does their job honestly, preferring to go without luxury than to commit a crime, is guarding Thermopylae: State employees who resist the corruption of money, teachers who try to shape good citizens, fire-fighters who often risk their own lives to save the lives and property of others during fires and floods, even street cleaners who do their job thoroughly and contribute to social health. Doctors who save the supreme

good, life, pro bono during difficult pandemic conditions, they too risk their lives knowing the dangers. And as these lines are being written at a moment when the coronavirus epidemic has become global, we have all experienced the Thermopylae being guarded, besides the doctors and nurses, by everyone else who is helping either with their work or with their behaviour, contributing to the limitation of this unprecedented situation we are experiencing.

However, besides Thermopylae, the battle of Salamis also sends its own powerful message to our time. Greece, due to its geostrategic position, is still the natural border between the East and West, raising a wall to defend values and principles of its own, western, and, by extension, European, culture. This did not hinder us throughout the years to communicate with eastern peoples and to build bridges of friendship and communication. Even now, when the East is once again knocking at our door, not with war, but in the form of enormous migrant flows, the Greeks have once again been playing the lead in recent years, successfully advocating on a global level the principles of humanitarianism, peace, human rights, even beyond our capabilities, due to the financially difficult times our homeland and citizens have been experiencing over the past decade. For us present-day Greeks, it sends the eternal message of unity, indicating the way in which we will always succeed in overcoming any difficulties.

Lamartine said that history teaches us everything including the future. Unfortunately, we Greeks did not learn from our mistakes in order to improve ourselves and avoid tragedies. Our eternal flaws — complaining, discord, division — have followed us through all our glorious moments and led us to disaster. After the successful repulsion of the Persians, 1821, and glorious 1940, we had civil wars, while after a victorious 1912-13 we had discord and the Asia Minor disaster. Imagine what we would be like if these pages did not exist in our history. Churchill understood this better than us when he said: “If the Greeks gain education and unity, we’re in trouble”

Thus, the message of Salamis 2500 years later, is unity and solidarity. How can this be achieved? By looking within ourselves, each of us separately, and asking who our enemy is. And the answer is: We are! We must put aside our disagreements, defeat our evil self, and have solidarity and unity. We are — as always — still today too few in number to be divided. And because in our time the challenges — on a national and global level — continue to be great, only if our people are united like a fist will be able to overcome them.

In these trying times, if there is anything that Greece can be proud of, it is the high level of education of the youth in relation to the country’s population and economy. May this year’s 2500th anniversary become the reason for it to make its own the concept of unity, which, if it succeeds in doing, will write and add new glorious pages to its history. Let us pray that we will succeed. Otherwise, “those who cannot remember the past are condemned to repeat it”.

BIBLIOGRAPHY

•

<https://www.google.com/url?sa=t&source=web&rct=j&url=http://www.gnomikol>

ogikon.gr/&ved=2ahUKEwjjeC89rfoAhUimVwKHUOZBFsQFjA
AegQIBhaAD&usg=AOvVaw2TU3V-8-u2572PrgCa4nc5

- https://latistor.blogspot.com/2010/11/blog-post_01.html
- <https://www.in.gr/2019/09/29/plus/features/naymaxia-tis-salaminas/>
- <http://www.presidency.gr/2018/08/25/>